

Півень А.Ю.

магістрант

ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»

Кубанов Р.А.

к. пед. н., доц.

ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»

РОЗУМНЕ МІСТО ЯК МОДЕЛЬ СТАЛОГО УРБАНІСТИЧНОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах глобальних викликів, пов'язаних з урбанізацією, екологічною нестабільністю та цифровою трансформацією, концепція розумного міста набуває особливої актуальності. Вона розглядається як стратегічна модель сталого розвитку територій, що поєднує інноваційні технології, ефективне управління, екологічну відповідальність та соціальну інклюзивність. Розумне місто – це не лише технічна інфраструктура, а й нова філософія взаємодії між владою, громадянами та бізнесом, заснована на відкритості, прозорості та участі. Такий підхід дозволяє забезпечити баланс між економічним зростанням, якістю життя населення та збереженням природного середовища.

Компоненти концепції «розумного міста» у контексті сталого розвитку розглянути на основі сучасних досліджень [1–3].

Інноваційна складова концепції охоплює використання цифрових технологій, зокрема IoT, штучного інтелекту, хмарних сервісів, великих даних та блокчейну. Ці інструменти дозволяють автоматизувати управлінські процеси, здійснювати моніторинг міського середовища в реальному часі та прогнозувати навантаження на інфраструктуру. Завдяки цьому міста стають більш адаптивними, гнучкими та здатними швидко реагувати на зміни. Інновації також сприяють розвитку нових форм підприємництва, цифрової економіки та створенню робочих місць у сфері високих технологій.

Економічна ефективність розумного міста проявляється у зниженні витрат на енергоспоживання, транспорт, обслуговування інфраструктури та управління ресурсами. Впровадження цифрових рішень дозволяє оптимізувати бюджетні витрати, підвищити продуктивність праці та забезпечити прозорість фінансових потоків. Це створює сприятливе середовище для інвесторів, стимулює розвиток малого та середнього бізнесу, а також сприяє економічній стабільності територій. У довгостроковій перспективі розумне

місто формує основу для сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності регіону.

Управлінська модель розумного міста базується на принципах децентралізації, цифрової інтеграції та участі громадян у прийнятті рішень. Електронне урядування, мобільні додатки, онлайн-сервіси та платформи зворотного зв'язку забезпечують відкритість влади та доступність послуг. Це сприяє формуванню довіри між громадянами та управлінськими структурами, підвищує ефективність комунікації та зменшує адміністративні бар'єри. Водночас виникає потреба у підготовці кадрів, зміні управлінської культури та впровадженні нових моделей лідерства.

Будівельно-прикладна складова концепції охоплює впровадження інноваційних технологій у проєктування, будівництво та експлуатацію міської інфраструктури. Застосування BIM-моделювання, енергоефективних матеріалів, модульного будівництва та зеленої архітектури дозволяє створювати комфортне, безпечне та екологічно збалансоване міське середовище. Особлива увага приділяється розвитку транспортної системи, публічного простору, житлового фонду та інженерних мереж. Такий підхід забезпечує довговічність об'єктів, зменшення витрат на їх обслуговування та підвищення якості життя мешканців.

Соціальний вимір розумного міста передбачає інклюзивність, доступність послуг, розвиток освіти, охорони здоров'я, культури та громадянської активності. Важливою складовою є залучення мешканців до формування політик, контролю за реалізацією проєктів та участі у прийнятті рішень. Екологічна складова концепції орієнтована на збереження природних ресурсів, зменшення викидів, перехід до відновлюваних джерел енергії та ефективне управління відходами. Впровадження еко-інновацій, розвиток зеленої інфраструктури та екологічна освіта формують нову культуру взаємодії з довкіллям (табл. 1).

Концепція розумного міста також інтегрується у ширший контекст територіального розвитку, передбачаючи взаємодію між містами, агломераціями та регіонами. Створення мережі розумних територій дозволяє забезпечити рівномірний розвиток, уникнути надмірної концентрації ресурсів у мегаполісах та підтримати периферійні громади. Важливими є стратегічне планування, міжмуніципальне співробітництво та узгодження національних і локальних політик. Це сприяє формуванню цілісної системи управління просторовим розвитком.

Попри очевидні переваги, впровадження концепції розумного міста супроводжується низкою викликів, серед яких – високі витрати на інфраструктуру, ризики кібербезпеки, цифрова нерівність та опір змінам. Необхідно забезпечити етичне використання даних, захист приватності та доступність технологій для всіх верств населення.

Важливо також створити нормативну базу, стандартизацію процесів, міжсекторальну координацію та постійне оновлення технологічних рішень. Лише за умови комплексного підходу можна досягти реального ефекту від впровадження розумних рішень [4].

Таблиця 1

Основні компоненти концепції «розумного міста» у контексті сталого розвитку

<i>Компонент</i>	<i>Зміст / Характеристика</i>	<i>Очікувані результати / Ефекти</i>
Інновації	Використання IoT, AI, Big Data, хмарних технологій, блокчейну	Автоматизація процесів, аналітика в реальному часі, підвищення ефективності управління
Економіка	Оптимізація витрат, розвиток цифрової економіки, залучення інвестицій	Зниження бюджетних витрат, нові робочі місця, економічна стабільність
Управління	Електронне урядування, цифрові платформи, участь громадян	Прозорість, доступність послуг, зміцнення довіри, ефективна комунікація
Будівництво	ВІМ-технології, енергоефективні матеріали, модульне будівництво, зелена архітектура	Якісна інфраструктура, зниження витрат, комфортне міське середовище
Соціальна ін- клюдивність	Доступ до послуг, участь громадян, розвиток освіти, культури, охорони здоров'я	Підвищення якості життя, активне громадянське суспільство, соціальна згуртованість
Екологія	Зелена інфраструктура, управління ресурсами, екологічна освіта	Зменшення викидів, адаптація до кліматичних змін, екологічна безпека
Територіальний розвиток	Мережа розумних територій, міжмуніципальне співробітництво, стратегічне планування	Рівномірний розвиток, підтримка периферій, інтеграція локальних і національних політик
Виклики та ризики	Витрати, кібербезпека, цифрова нерівність, нормативні бар'єри	Потреба в етичному регулюванні, захисті даних, доступності технологій

Для України концепція розумного міста відкриває широкі перспективи для модернізації системи управління, підвищення якості життя населення та інтеграції у європейський простір, де цифрові рішення вже стали стандартом міського розвитку. В умовах децентралізації, зростання урбанізаційних про-

цесів та потреби в ефективному використанні ресурсів, Smart-підходи дозволяють переосмислити традиційні моделі управління територіями.

Впровадження цифрових платформ, систем електронного урядування, інтелектуального транспорту, енергоефективних технологій та екологічних ініціатив вже демонструє позитивні результати в окремих містах України. Проте ці проекти часто мають локальний характер і не інтегруються в загальнонаціональну стратегію, що обмежує їхній масштаб і довгостроковий ефект. Для досягнення системного впровадження концепції розумного міста необхідна чітка стратегія на рівні державної політики, яка б передбачала координацію між центральними та місцевими органами влади, залучення приватного сектору, наукових установ і громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Тур О.В. Розумні міста у контексті цілей сталого розвитку України. Проблеми системного підходу в економіці. 2018. №4. С. 130–135.

2. Пінь А.М. Концепція розумного міста в контексті розвитку інноваційного управління. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2018. №4. С. 114–118.

3. Позднякова А.М. Впровадження концепції розумних сталих міст в Україні: особливості та рекомендації. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. №2(2). С. 49–57.

4. Yashchenko O., Makatora D., Kubanov P., Prusov D. Concept in the context of sustainable territorial development: innovation, economy, management, construction and applied characteristics *Ефективна економіка: електрон. жур.* 2024. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3077/3113>

Півень Ю.В.

магістрантка

ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»

Кубанов Р.А.

к. пед. н., доц.

ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»

МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ МЕНЕДЖЕРА: ВІД ВНУТРІШНІХ СТИМУЛІВ ДО КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

У сучасному архітектурно-будівельному середовищі мотивація менеджера є ключовим чинником ефективності управління, продуктивності команди та успішної реалізації проєктів. На нашу думку, мотиваційний механізм менеджера є багатограним процесом, який охоплює як стимулювання